

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

סוכות, תשפ"ו

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 6:27	Minneapolis, MN - 6:31
Brooklyn, NY - 6:16	Miami, FL - 6:46
Chicago, IL - 6:08	Monsey, NY - 6:16
Houston, Texas - 6:46	Montreal, Quebec - 6:12
Johannesburg, S. Africa - 5:50	Passaic, NJ - 6:16
Lakewood/Deal, NJ - 6:17	Toronto, Ontario - 6:36
London, UK - 6:18	Yerushalayim - 5:45
Los Angeles, CA - 6:15	Zurich, Switzerland - 6:43

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול רב

אתרוג מורכב

פשוט לרוב פוסקים דפסול. וע' שו"ת רמ"א קכ"ו ב' כתב ר' שמואל יהודה בן מהר"ם פדאוה, שאמר אביו פעם לא היה בעיר פדווה כי אם אתרוג א' וכששלחו מבהכ"נ אשכנזים ללוועזים תפסוהו השטודנטים ופדאוהו בדמים יקרים. ולא עלה על דעתם לצאת עם מורכבים.

וע' שבות יעקב סי' ל"ו מעשה באתרוג מורכב בפראג והרב דשם מהר"ש (זקנו של השבות יעקב) פסק שלא יברכו ויש שרצו לברך והסכים עמהם הש"ך שהיה שם כאורח ובשעת מעשה בבהכ"נ אלטנוי, בא הגבאי לברך ונפל האתרוג מידו וכתב השבות יעקב דמכאן ללמוד גודל פסק המרא דאתרא במקומו. ומובא בשע"ת. וע' שו"ת שו"ת נתיבות קודם מותו צוה לבנו בכת"י שיבקש מחילה מאז מהר"ש (ר' אהרן שמעון שפירא) ובגו הראה כתב ידו למהר"ש.

(וע' שו"ת שו"ת בשם הש"ך להכשיר משום שה אפילו מקצת שה, ע' חולין ע"ט ע"ב, וכן בכסוי הדם).

ונחלקו בטעם, והרי הוא פרי עץ הדר. וע' חלקת יואב ל"ב משום בל תוסיף. וע' ט"ז תרמ"ט ב' ואלשיך טעם מורכב משום חסר, וכתב דאף שאר ימים מ"מ אם הוא רק כביצה א"כ חלק אתרוג אין כאן כביצה.

והלבוש כתב משום שנעשה בו איסור. וע' לבוש תרמ"ט אפילו מגוי, וע' שו"ת ל"ו נגדו כי אין לגוי איסור. וע' ש"ך רצ"ז ב' לא מאמין שכתב דרישה דאסור לגוי. וע' ב"ר ל"ד ח' ר' אליעזר אומר שנצטוו אף על הכלאים.

וע' שו"ת סבא קדישא ח"ג או"ח י"ב באריכות. וע' ששמע כשהיה בירושלים שרוב או כל אתרוגי א"י הם מורכבים ולכן יצא למצא היתר כדי שלא נאמר דכל בני"א אינם יוצאים המצוה. ודן שם בטענת הלבוש משום שעשה בו איסור

(וע' שו"ת שארית ישראל או"ח כ"ט שדחה דבריו, וע' ש בדברי הרמב"ן והרמב"ם, וע' שו"ת ל' דגם מהרש"א אלפנדי פקד עליו להדפיס נגדו).

וע' אבני נזר חו"מ קט"ו כי הקדוש מלובלין הקפיד ליקח דוקא קורפי, וכנראה כי ידע ברוה"ק שאינם מורכבים, אך כתב דיש לדחות דטעמו כי בתשובת הב"ח הכשיר אם מראיהם כמראה אתרוג, (ע' שו"ת ב"ח קל"ה מהסמ"ע, וע' ש דעת הב"ח עצמו) וחסידיו פולין עושים כל דבר כדברי הב"ח, וכמו שידוע דמה"ט אכל הרבי מלובלין חדש משום שהיה נכד הב"ח, ואם זה טעמו א"כ יש לנו לחוש לשיטות דחולקים על הב"ח.

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו
ברצון במייל bishvileihalacha@themir.org

הזהירות בשמחת המועד

בספר מאורות (דף רמ) נכתב: "בחול המועד סוכות שנת תרפ"ו מת על מרן הסבא מסלובודקה בדמי ימיו בנו הגאון רבי משה ששימש באותו זמן כ"מ בישיבת חברון, אשר היה מפורסם לגאון בתורה וצדיק במעשיו, ושהיה חביב עליו במיוחד.

לאחר שקרה האסון, התחמקו תלמידי הסבא מלבשר לו את הבשרה הרעה והזמינו את הרופא שימצא בקרבתו כדי לשמור עליו שהמקרה האיום הזה לא ישפיע על בריאותו. הסבא שיער שאין הדברים כשורה וביקש שיוליכו אותו אל בית החולים לבקר את בנו, ולאחר שראה שמשמטמים מלמלא את רצונו, הבין מה שקרה, ובקש שביאו לפניו ספר שו"ע והתחיל לעיין בהלכות יו"ט היאך עליו לנהוג. עיקר השאלה שעמדה לפניו היתה אם מותר לו לבכות. לגבי שבת כבר נפסקה ההלכה, מי שיש לו עונג אם יכבה כדי שילך הצער מלבו, מותר לבכות. מכיון שיש בשבת משום מצוות עונג בלבד, והרי הבכי עונג לו. אבל במועדות יש גם מצות שמחה, אולי הבכיה היא ניגוד לשמחה ואסורה?

כשנזכר שקשה לו לברר ברגע זה את ההלכה, פנה אל ד"ר בורשטיין (אף הוא ת"ח) שיגיד לו הן מבחינה רפואית והן מבחינת שמחת יו"ט, אם מותר לבכות. הרופא בדק את דופקו ואמר שכדאי יותר לא לבכות. הסבא השתתק מיד ולא הוציא גהה מפיו כל הזמן. כשהגיע זמן ההליכה, והוא נסע בכרכרה בלוויית הרופא ותלמידים, פרץ באמצע הדרך בבכי למשך דקה אחת. אולם מיד התחיל להכות באצבע צרידה, ובו ברגע נדם וזיז לשתיקתו. בשעה שחיכו

יסקבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו (לב, י)

רש"י: הקיפם בעננים וסבגים בזגלים וכפה עליהם הר כגיגית.

הנה יש להעיר, דאמנם העננים והזגלים הם משבחם של עם ישראל, אך למה מנה כאן את כפיית הר כגיגית, הרי לכאורה זה אינו משבחם של עם ישראל שהוצרכו לכפיית הר כגיגית לקבלת התורה?

גם יש להעיר, הדנה הרי שנינו דהדר קיבלוה מרצון בימי אחשוורוש, וא"כ הרי מעתה בטלה לכאורה הכפיה של הר כגיגית.

ונראה לבאר, דהרי הכפיה הייתה, כמבואר בשבת (פ"ח) "אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם". והיינו, דיש פה שני דברים: האחד הוא הכפיה לקבלת התורה, והשני הוא מה שנתחדש ד"אם לאו שם תהא קבורתכם". והיינו שלכלל ישראל אין מציאות כלל בלי תורה, ואם לאו שם תהא קבורתכם!

נמצא דזהו שבחם הגדול של ישראל, שכל מציאותם תלויה בתורה, ואין להם שום מציאות אחרת.

ונמצא עוד, דהגם דלכאורה עצם הכפיה לקבל את התורה בעל כרחם נגמרה בימי אחשוורוש, אמנם המציאות הזאת ש'אם לאו שם תהא קבורתכם' קיימת לעולם, ואין לכלל ישראל מציאות בלי התורה כלל.

מרן ראש הישיבה הגאון הרב נחום פרצוביץ' זצלה"ה
נאמר במסיבת החג בביתו

ידוע לבאר בזו משמיה דמרן הגרי"ז זצוק"ל שאנו מבקשים 'והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך' ע"פ פירש"י עה"פ (דברים ט"ז ט"ו) "שבעת ימים תחג לה' אלקיך במקום אשר יבחר ה' כי יברכך ה' אלקיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח". ופרש"י "לפי פשוטו אין זה לשון צווי אלא לשון הבטחה" וכו' הרי שזו הברכה האמורה במועד. אלא דקצת צ"ב שכן לכאורה איירי בחג הסוכות בלבד וצ"ע.

עוד דרך יש לבאר בזה ע"פ מה שפירשו רבותינו בטעם זמן המצווה ד'הקהל', דכתב האברבנאל (פר' וילך) דמועד מצוות הקהל הוא חג הסוכות, אחר ראש השנה ויום הכיפורים, כיון שעם ישראל הכניע את יצרו, ומשועבדים בעבודת בורא, וכאשר מתאספים במעמד זה מקשיבים לקריאת התורה מתוך כוונה רצויה וע"י כך יגיעו ליראה. עוד כתבו רבותינו בסגנון זה שימים הללו נקראים 'לפני ה' ע"ש הכפרה דיוה"כ' לפני ה' תטהרו' וכאשר ישראל נמצאים לפני ה' זה העת המסוגל ביותר לקבל עול התורה, לכך זה הזמן למצוות הקהל שאמור בה 'למען ישמעו ולמען ילמדו'.

א"כ מעתה, ברכה מיוחדת היא השורה על ישראל בימי חג הסוכות, שכן נקראים הם לפני ה', ויהיה לבאר שזה הכלול בתפילת 'והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך' היינו את הברכה הזו שעומדים נקיים לפני ה' וראויים לקבל את התורה למען ישמעו ולמען ילמדו. אלא דאומנם גם לדרך זו יהיה זה מכוון דווקא למועד דחג הסוכות.

ביאור נפלא כתב בזה הנצי"ב (העמק דבר, דברים ט"ז ט"ז) עה"פ "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסוכות ולא יראה את פני ה' ריקם" וכתב ע"ז "ידוע מאמרם ז"ל (חגיגה ד' ע"ב) דמשמעו יראה יראה, היינו יראה את פני ה', ויראה מה', ומובן דכמו כן מתפרש סיפיה דקרא ולא יראה את פני ה' ריקם בשני אופנים, היינו לא יבוא לראות פני ה' בלי קרבן, ולא יהיה נראה ממנו יתברך ריקם אלא יהיה טעון ברכה" וכו' והיינו דמצלינן אחר זכירת מקרא זה, והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך כאשר רצית ואמרת לברכנו ולא נמצא בשום מקום שאמר ה' לברכנו במועדים זולת בזה המקרא".

הרי בדבריו כי במה אשר יהיה בא האדם להיראות יהיה חוזר משם טעון בברכה, ובמה שהוא הביא עצמו לפני ה' יהיה טעון ברכה, אם בתורתו, או בעשירותו, אם במסחרו, היינו במה שהוא יהיה הוא מתברך וגדל בזה, שכן ולא יראה את פני ה' ריקם נדרש נמי כדחז"ל בב' המשמעות, הא' שלא יבוא ריקן, והב' שלא יצא ריקם, דיראה משמע, ויראה משמע. ובאשר נתכונן כראוי לברכת המועד, כל אחד במה שמביא עמו, נזכה להתברך בזה, שיהיה מתווסף, כל אחד במה שהוא, אם ברוחניות ואם בגשמיות, שכן לא יראה פני ה' ריקם.

זאת מחמת דחכמי ישראל הם ובאמצעותם ישיג את הדרך והאפשרות לרכוש כלים האידך ולתעלות למדרגת אהבת ה', ואם האדם אינו משתדל למצוא ולעשות את היותר טוב, היינו שאינו חפץ כלל, ואינו מקיים עם ה'לב', אזי למה לו הכלי הזה, ומה טעם יש ליתן לו חכמת החכם אם אינו חפץ בה. דומה הוא ביותר לאדם שאבדה עליו דעתו ומפזר הוא את ממונו לכל עבר, וודאי הוא שלא יתנו בידו עוד ממון, כן הוא בדבר הזה, רק אשר יחפוץ ויתאמץ יעזרוהו להיות זוכה לזה, כי המשתדל בדבר הרי שמלבו הוא עושה.

אכן המקיים המצוות בבחינת 'מלמדה' הרי שאין כלל התחדשות במעשהו, וממילא אין הוא מרגיש האהבה להקב"ה כלל, כי המבחן האמיתי להיות האדם אוהב ה' הוא כאשר ידקדק במצוותיו, ומחדש הוא בעשייתו עוד דקדוק, ועוד נוי, ואינו כלל מקיים רק כדי לצאת ידי חובתו.

מעשה יובן היטב את אשר שלחה אסתר לשאול את מרדכי, לדעת האם סבת זו הגזירה הנוראה מחמת שישראל עוברים על 'זה קלי ואנוהו' ואינם מקיימים המצוות מלבם רק עושים בבחינת 'מלומדה', אזי רחוקים הם מהקב"ה, ומזה הייתה דואגת כי ריחוק כזה וודאי סיבה הוא לגזירות קשות עד מאד.

הידור מצווה מבטל הגזירות

ע"פ האמור דאסתר בדאגתה מן הגזירה שלחה לברר זה הדבר אם ישראל כפרו ח"ו ב'זה קלי ואנוהו' הרי שהחזוק בזה כחו לבטל הגזירות ולהגן מן הסכנה. ויש לנו להודות להקב"ה על זאת, אשר בימים אלו באשר הסכנה רבה, אין צריך לפרוט לפרטים [אף בימי בין הזמנים אין לב' תורה' לעסוק שעות נוספות בהבנת כל טכסיסי המלחמה, ומה עשו כך ועל מה עשו כן וכו' וכבר הזכרנו בעבר שבן תורה העוסק בכך מתרשל ממשמרתו ח"ו ומי ידע התוצאות הנגרמות מזה ח"ו, אדרבה הנמנע מדברים אלו מציל נפשות רבות] אך הכל יודעים ושרויים בחשש מה ילד יום.

ויש להודות להקב"ה על שחשש זה בימים אלו הוא בא, שכן מצוות רבות לפנינו להיות מקיימים אותם ב'הידור' ובאופן של 'זה קלי ואנוהו', ובזה כח רב במעשינו להתקרב אל ה', ובאשר זוכים לאהבת ה' הבאה על ידי דקדוק בעשיית המצוות, ומתקרבים אליו, כח עצום הוא לבטל הגזירות.

חיזוק ולימוד רב יש לנו ליטול ממצוות החג, ולקרב מעשינו מה שאפשר לצורת הדקדוק והעשייה שאנו אווזים בעת קיום מצוות החג, הן בחפצי המצווה שב"ה מקפידים על נויים וכשרותם להדר בהידורים רבים, והן בצורת עשייתם, כגון ההקפדה שמקפידים בענועים, ובישיבת הסוכה וכו', ולשאוף לקיים גם המצוות שאנו זוכים לקיים מידי יום, שיהיו נעשות גם כן באופן של 'התחדשות' בעשייתם, הן בעמל התורה, בתפילה, ובגמילות חסדים, בכל מה שאנו עושים, שלא יהיה באופן של מלומדה, ובזה משפיעים טובה לכלל ישראל.

ברכת מועדיך

בנוסח התפילה דג' רגלים אנו מבקשים "והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון כאשר רצית ואמרת לברכנו". צריך להסביר מה זה 'ברכת מועדיך', יכול אדם להזכיר בתפילה ואין יודע כלל מה שבדבריו, דלכא' היכן מצינו שהמועד 'נתברך'.

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

Keeping the Joy Real

Harav Hagaon Yitzchok Caplan Shlita

In Parshas Haazinu, we read in the shirah: צור ילְדָךְ – the Rock who bore you was forgotten, and you forgot Hakadosh Baruch Hu, who brought you forth.

The Dubno Maggid explains this passuk with a beautiful mashal. There was once a man who was facing a court case and was sure he was going to lose the case, since it seemed that the person who was taking him to court had incriminating evidence against him. At a loss for what to do, he went to see a consultant and asked him for advice.

“No problem,” said the consultant. “Just buy a whistle.”

“How will a whistle help me?” he wondered.

The consultant explained: “When the judge asks you a question, just blow the whistle with all your might. The judge will say, ‘What’s going on? Don’t you hear the claims against you?’ Then you’ll just blow the whistle again. He’ll think you’re crazy and throw the case out.”

Sure enough, on the day of the court case, the judge began questioning the man: “Is it true that this is what happened? What do you have to say for yourself?” Each time he was asked a question, the defendant just blew the whistle, until finally the judge said, “This guy is a lunatic,” and threw the case out of court.

Overjoyed, the man ran back to the consultant and said, “Thank you so much for the idea. It worked beautifully.”

“Wonderful,” said the consultant. “Now it’s time to pay me for my advice.”

Upon hearing this, the man pulled out his whistle and started blowing it with all his might.

“What’s going on?” said the consultant. “You owe me the money!”

But the man just kept blowing the whistle.

The consultant cried, “What a chutzpah! The advice I gave you, you’re using against me?”

The Dubno Maggid explains that when the passuk says, צור ילְדָךְ תִּשִּׁי, it is conveying that the Ribbono Shel Olam, Who bore you, gave you the ability to forget. Imagine if a person couldn’t forget all the terrible things he heard about or experienced – he would fall into misery and depression, and be unable to live. Hashem granted us the ability to forget so that we can forget bad things. Yet, the passuk is saying, וְתִשְׁכַּח קֶל מְחַלְלֶךָ – you used that ability to forget in order to forget the Ribbono Shel Olam Himself. What a chutzpah! The purpose of the kochos Hakadosh Baruch Hu is not so that they can be used against Him, chas v’shalom!

This applies to all the gifts Hakadosh Baruch Hu gives us, which are meant to be used to serve Him. If Hakadosh Baruch Hu gave a person talents, intelligence, or abilities, he should use them for avodas Hashem. They were given to him for a reason, and certainly should not be turned against their Giver.

Abundance Abuse

This message is very timely for Sukkos, which is Zman Simchaseinu, and also Chag Ha’asif, the time of the year when we bring in the produce from the fields. There’s a tremendous amount of bounty and abundance inside the house, and people have what to eat for the next year, so they’re happy.

But this abundance is also dangerous, as is the simchah that comes in wake of all the wealth. As it says earlier in the parshah, וַיִּשְׂמְנוּ וַיִּשְׂרוּן וַיִּבְעֹט שְׂמֵנָה, וַיִּשְׂמְנוּ וַיִּשְׂרוּן וַיִּבְעֹט שְׂמֵנָה – Klal Yisrael became fat. They had so much wealth, they indulged too much, and they started to forget Hakadosh Baruch Hu.

Hakadosh Baruch Hu gives us all this abundance so that we should have simchah and be available to serve Him. The simchah is meant to be channeled in His service – chas v’chalilah that we should take this wealth and use it against Him!

Sukkos is a time when the family gets together. There’s extra time, there’s more eating, and with a lot of people around, it’s possible for lashon hara or other issues to come up. Certainly, a person should be careful not to misuse the simchah of this time, which can easily turn into nisyonos in avodas

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

Hashem. This Zman Simchaseinu is meant to be used for avodas Hashem and not, chas v'chalilah, used against Him.

The extra time on Yom Tov, when people are off from work, also affords us the ability to focus on avodas Hashem to a greater extent, as Chazal say, לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה.

The Species that Spark Joy

The Sefer HaChinuch sees a similar significance in the mitzvah of dalet minim, as it states:

וכמו כן מצות הלולב עם שלשת מיניו מזה השורש היא, לפי שימי החג הם ימי שמחה גדולה לישראל, כי הוא עת אסיפת התבואות ופירות האילן בבית, ואז ישמחו בני אדם שמחה רבה, ומפני כן נקרא חג האסיף, וצוה האל לעמו לעשות לפניו חג באותו העת, לזכותם להיות עיקר השמחה לשמו. ובהיות השמחה מושכת החומר הרבה ומשכחת ממנו יראת אלהים בעת ההיא, ציונו השם לקחת בין ידינו דברים המזכירים אותנו כי כל שמחת לבנו לשמו ולכבודו. והיה מרצונו להיות המזכיר מין המשמח, כמו שהעת עת שמחה, כי צדק כל אמרי פיו, וידוע מצד הטבע כי ארבעה המינין כולם משמחי לב רואיהם.

Why did Hakadosh Baruch Hu give us the mitzvah of taking a lulav, an esrog, hadassim and aravos? The Chinuch explains that Chag Ha'asif is the zman of simchah, and simchah is dangerous, because it can cause a person to forget the Ribbono Shel Olam. Therefore, Hashem commanded us to take the dalet minim in our hands, to remind us that all the joy of our hearts should be channeled for His sake and His honor.

The Chinuch adds that Hashem wanted this reminder to take the form of something that brings simchah, and he says something fascinating: that naturally, these four species bring simchah to people who see them. The sight of date trees, palm trees – from which we take lulavim – is indeed appealing; it reminds people of vacation, and definitely brings simchah. But he says that this is true of all the dalet minim.

The idea is that these minim are supposed to remind us that the simchah of this time is for avodas Hashem.

Celebrating a Clean Slate

This brings us to another reason why Sukkos is called Zman Simchaseinu. It's not just because it's Chag Ha'asif, but also because Hakadosh Baruch

Hu grants kapparah for our aveiros. Sukkos comes in the wake of Yom Kippur.

Tishrei is built in such a way that on Rosh Hashanah, we accept Hashem's malchus. Then, we need to feel remorse for anything that we might have done against the King. And after we receive kapparah, we have the simchah of coming together with Hakadosh Baruch Hu in a commemoration of the ananei hakavod. Then, we can celebrate the joy of Shemini Atzeres and Simchas Torah together with Hakadosh Baruch Hu, Who tells Klal Yisrael, "Stay with me one more day."

That simchah comes on the heels of the kapparah for our aveiros, as Hakadosh Baruch Hu tells us, through the bas kol that emanates on Motza'ei Yom Kippur, לך אכל בשמחה לחמך... כי כבר רצה האלקים את מעשיך. "Now, you can eat with simchah," Hashem says, "because you're cleansed of aveiros."

That's the real simchah: becoming free from aveiros. The title Chag Ha'asif represents the material reason for experiencing simchah at this time, and the title Zman Simchaseinu is due to spiritual joy we experience as a result of the kapparah.

A person who bears in mind that the joy is because we were forgiven will have a true, lasting simchah. And the joy shouldn't bring us to do the opposite, to turn against Hakadosh Baruch Hu, chas v'chalilah.

Indeed, the Rambam says at the end of Hilchos Shofar V'Sukkah V'Lulav that it's a tremendous avodah for a person to be b'simchah: השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא.

One of the greatest levels is to be samei'ach in avodas Hashem; conversely, the tochachah comes because a person didn't serve Hakadosh Baruch Hu b'simchah. So if a person remembers that the true simchah is after Yom Kippur, and he thinks when he's holding the dalet minim that these are Hakadosh Baruch Hu's way of reminding us what the real simchah is – the simchah of avodas Hashem – then certainly he will be able, b'ezras Hashem, to have a truly simchadike yom tov.